

REPORTAGE **EXPONERA**

De har koll på utskriften

Kalibrerad skärm och profiler för skrivare och papper är grunden för bra utskrifter menar Roland Källberg på Exponera som är en av Sveriges främsta experter på utskrifter.

TEXT OCH FOTO **MAGNUS FRÖDERBERG**

Att producera en stor fotoutställning kräver stora skrivare och koll på både bild och teknik. Exponera i Malmö som drivs av paret Roland Källberg och Birgitta Engwall-Källberg skannar och skriver ut bilderna till många av de större fotoutställningarna i södra Sverige.

Två av de mest uppmärksammade är utställningarna om Georg Oddner i Malmö och Tiofoto i Lund. Till båda utställningarna har det givits ut tjocka böcker. Det innebär många bilder.

– Vi har skannat i stort sett alla bilder med en Imaconskanner. Det blir inte tillräckligt skarpt att skanna in kopior om man vill göra stora utskrifter, berättar Roland.

Arbetet med Georg Oddners bilder började redan när han var i livet. Det var ett nära samarbete och vissa gamla bilder som Georg aldrig lyckats kopiera tillräckligt bra kom nu till sin rätt med den digitala tekniken och till Georgs förtjusning.

Efter Georg Oddners bortgång har Malmö Museer tagit över bildarkivet. På vardagsrumsgolvet i Roland och Birgittas

kombinerade lägenhet och företagslokal ligger ett antal utskrifter av Georg Oddners bilder som beställts av olika privatpersoner.

– Vi säljer ett urval av Georgs bästa bilder, säger Roland.

När man gör utställningsbilder går det inte bara att trycka på knappen och spotta ut en hög utskrifter.

– Det ska inte göras mer än 25 kopior av en bild för att bilderna ska få ett samlarvärde. En del vill bara att det ska göras tre exemplar. Om man inte sätter någon begränsning kallas det «Open edition», men även då ska alla bilder numreras.

– Vi producerar ibland bildmappar i samband med utställningar med tio olika numrerade bilder i. Då gör vi 50 mappar. Senast tog vi 12 500 kronor för en mapp.

Kan man verkligen ta betalt för utskrifter? Ska det inte vara handgjorda mörkrumskopior?

– Utskrifter har en mycket bättre hållbarhet än traditionella silverkemiska kopior «c-prints». Värst är det med färgkopior från 70-80-talet. En del fotografer har fått göra nya utskrifter

Paret Källberg reser mycket runt i Europa och besöker fotoutställningar och köper fotoböcker. Tidigare importerade de även fotoböcker.

på gamla färgbilder till samlare vars originalkopior håller på att blekas bort.

När jag känner på pappret känns det precis som gamla fotopapper med fiberbas. Och mycket riktigt är det exakt samma papper förutom silvret i en del av de bättre papper som säljs i dag.

Ställde ut Corbijn

Roland och Birgitta har båda bakgrund som fotografer men började i mitten på 70-talet att driva fotoaffär i Göteborg. 1981 flyttade de till Malmö och startade upp fotoaffär där också.

Roland kontaktade de bästa yrkesfotograferna i Malmö och fick dem som kunder. Deras butik, WPP, blev en yrkesfotobutik. När butiken flyttade till nya lokaler i mitten på 90-talet gjordes en del av butiken till utställningslokal som fick namnet Exponera. Roland och Birgitta bjöd in Anton Corbijn som då var en fotostjärna på uppgående.

I rummet där Roland och Brigitta jobbar hänger två Corbijn-bilder på väggen från utställningen. Den ene föreställer Keith Richards i Rolling Stones.

– Vi sålde bilderna för 12 000 kronor styck. Jag har nyligen sett en del gå för 185 000 på auktion.

Det märks att Roland och Brigitta älskar bilder. Lägenhetens väggar är fyllda av bilder tagna av världens främsta fotografer och på hyllorna trängs metervis med fotoböcker.

– Vi reser runt mycket och tittar på utställningar. Tidigare sålde vi också fotoböcker.

Fotobutiken såldes till YFO när den digitala tekniken gjorde sitt intåg. Det blev dyrt att ha digitala mellanformatskameror i lager.

I dag bygger Exponeras verksamhet på två ben. Det ena benet är utskriften och att Roland agerar konsult.

Den andra delen är att Exponera är generalagent för ett flertal pappersmärken och säljer också profiler och programvaror för skrivare, så kallade RIP-program.

– Skrivartillverkarna är lite luriga och slösar med bläck. Det är ju på bläcket de tjänar pengar. En RIP-programvara har profiler för nästan alla skrivare och papper så resultatet blir optimalt. Programvaran reducerar också mängden bläck. Ofta kan man spara ungefär hälften av sin bläckkostnad. Dessutom blir tonskalan bättre och man riskerar inte grå

Exponera har gjort Georg Oddners stora utställning i Malmö. Här visar Roland Källberg upp en av Georg Oddners mest kända bilder. Bakom ligger utskriften av Oddner-bilder som beställts av fotosamlare.

partier i bilderna som kan uppstå om det blir för mycket bläck, förklarar Roland.

Allt fler hobbyfotografer köper stora skrivare, men få lägger pengar på ett RIP-program. Roland tycker det är märkligt.

– Hobbyfotografer kan lägga tiotusentals kronor på objektivet. Och förr kunde jag sälja udda mörkrumstillbehör för flera tusen. Men av någon anledning tar det emot att betala för programvara.

Så hittills är kunderna främst yrkesfotografer även om allt fler hobbyfotografer börjar inse vad som krävs för att få full kontroll på sina utskriften.

Rolands recept för bra utskriften är enkla:

– En bra skärm som är kalibrerad och bra profiler för skrivare och papper. Då har man kontroll på hela kedjan och kan lita på att skärm och utskrift stämmer överens.

– När vi gör meterstora utskriften har vi inte tid att göra om dem. De måste bli bra direkt. ■